

levičarji baš vlada obljubila, da bode varovala nemštvo na Štajarskem in Koroškem.

Zanašajoč se na to obljubo, so že v prejšnjem zasedanji v štajarskem deželni zboru Nemci stavili do vlade vprašanje, kako da pospešuje poslovenjevanje na Dolenjem Štajarskem in kaj da misli storiti, da se popravijo krivice, ki so se storile Nemcem. Ta interpelacija je merila na nekatere dogodke v Celji, ker je celjski magistrat dobil nalog, da mora slovenske vloge slovenski reševati in je propal z vsemi pritožbami proti temu vladnemu odloku. Ker vlada ni odgovorila na to interpelacijo, so jo v tem zasedanji z nova opomnili na njo.

Namestnik jim je pa odgovoril jako odločno, da gospodje stvari niso prav naslikali, in da je vlada vedno se ravnala po zakonih in se bode tudi v bodoče. Ta odgovor jih je nemalo poparil, ker so pričakovali, da bode vlada sedaj germanizacijo pospeševala tudi preko zakonov.

Pri posvetovanji o ljudskem šolstvu sta dva nemška govornika vlado prijemala, kako da se še nista osnovali nemški šoli v Ljutomeru in Ormoži. Namestnik jim je stvar pojasnil in njegov odgovor jim je dajal posebno zastran Ljutomera jako malo upanja.

Ti dogodki so pa nemške prenapetneže prepričali, da ne smejo preveč grešiti na vladno potrpežljivost in prijeljivost in popustili so politična vprašanja in bavili se bolj z narodno-gospodarskimi.

V tem oziru je pa štajarski deželni zbor letos zares veliko storil. Posebno so važni njegovi sklepi glede grajenja lokalnih železnic in organizacije njih uprave in pa glede pospeševanja vinstva. Kar se tiče železnic, moramo štajarskemu deželni zboru in deželni odboru priznati, da nista pretesnosrčna in da dobro poznata važnost teh naprav. Reči moramo, da so v tem oziru Štajarci skoro prvi. Veliko se trudi v tem oziru tudi sedanji deželni glavar grof Wurmbandt, o katerem se govori, da bi rad po možnosti razširil delokrog deželni odboru in posebno hiti s popolnjevanjem deželni uradov. V kratkem se osnuje tudi deželni statistični urad.

Slovenci bi z narodno-gospodarskim delovanjem štajarskega deželni zboru in deželni odbora mogli biti precej zadovoljni, da bi se le deželne naprave ne zlorabile v pospeševanje germanizacije. To se posebno vidi pri železnicah in slovenski poslanci so se zaradi tega v deželni zboru pritoževali, a govorili so le gluhim ušesom. Sploh pa moramo reči, da je letošnje deželnozbornsko zasedanje štajarskega deželni zboru bilo boljše, nego smo pričakovali, če tudi še ni bilo tako, da bi nas moglo ogreti za kako posebno razširjenje deželni avtonomije.

Politični pregled.

Ogersko. — Nezavisna stranka, to je Koštovi pristaši, se je razcepila. Njen prejšnji predsednik in trinajst poslancev je iz nje izstopilo in osnovalo svojo stranko. Izstopivši poslanci so židovsko liberalnega duha in niso mogli več ostati v klubu, v katerem se pojavlja polagoma protisemitizem. — V nedeljo se je odkril v Budimpešti honvedski spomenik. Razen zborničnega odposlanstva ni bilo nobenih oficijalnih zastopnikov. Vsa

slavnost se je izvršila v lepem miru. Opazilo se je pa, da so bili mnogi nekako klaverni, da višji krogi tako prezirajo to demonstracijo.

Hrvatsko. — V Zagrebu je bila jedna doplnilna volitev za deželni zbor. Izvoljen je s precejšnjo večino vladni kandidat dr. Pleverič, ki je pa dobil večinoma uradniške glasove. Nezavisni meščani volili so vseučilišnega profesorja znanega zgodovinarja dr. Smičiklasa.

Anton vitez Schmerling umrl je te dni na Dunaji. Pokojnik je bil znana oseba v avstrijskem državnem življenji. Rodil se je leta 1805. na Dunaji. Po dovršenih študijah je vstopil v sodno službo, kjer je hitro napredoval. Njegovo politično delovanje začel je se, kakor mnogih drugih naših starejših politikov, v burnem letu 1848. Bil je voljen v frankobrodski parlament in se udeleževal posvetovanj o načrtu nemške ustave. Pozneje je to leto predsedoval zveznemu zboru, in ko se je ta razpusil, je bil voljen v narodni zbor in bil pol leta nemški državni minister. Ko je to čast odložil, se je povrnil na Dunaj in je mej tem časom bil voljen v kromeriški državni zbor. Kmalu je pa šel zopet v Frankobrod in tam ostal, dokler se niso odpoklicali avstrijski poslanci. Leta 1849. je postal avstrijski pravosodni minister in je ostal na tem mestu poldrugo leto. Od 1851. leta je pa bil zopet v višjih sodnijskih službah, dokler ni leta 1860. bil poklican v ministerstvo. On je izdelal februarstvo ustavo, s katero se začeljuje hudi politični boji v Avstriji, kateri še sedaj niso končani. Čez štiri leta je moral odstopiti, ker se njegov centralizem ni dal vkoreniniti, in je postal predsednik najvišjemu sodišču. Od 1861. do 1865. leta je bil češki deželni poslanec. Češki deželni zbor ga je bil pa odposlal v državni zbor. Nekaj let je bil tudi dolnjeavstrijski deželni poslanec. Leta 1867. je bil poklican v gospodsko zbornico, kateri je bil celo nekaj časa predsednik in je v njih kazal svoje sovraštvo do Slovanov. Sploh je njegovo delovanje za Slované še vedno v žalostnem spominu. Mnogo si je prizadeval, da bi vso Avstrijo podredil nemškemu gospodstvu. Preziral je pravice narodov in posamičnih kronovin. Dosegel je pa mesto centralizma le dualizem, ki pa nikakor ni v korist državi.

Ministerski svet se je že parkrat posvetoval o čeških zadevah. Kaj je sklenil, ne vemo. Prenaglili se ministri v tej stvari ne bodo. Dobrih svetov pa jim ne manjka od nobene strani. Češki listi jim svetujejo, da naj vso spravo na miru puste, nemški bi radi, da se kak strog general pošlje za namestnika v Prago. Neki list je pa svetoval, da se Mladočehi izroče sodišču, ker so ovirali zborovanje deželni zboru, češ da imuniteta velja le za govore v deželni zboru, ne pa za razsajanje in razbijanje.

Italija. — Pri posvetovanju proračuna pravosodnega ministerstva prišlo je do ministerske krize. Zbornica je namreč istega zavržla, vsled česar je vse ministerstvo odstopilo. Da poslanci ne zaupajo pravosodnemu ministru, je več vzrokov. Nekaterim poslancem zdi se predober, drugim zopet prestrog nasproti cerkvi, drugim pa ne ugaja, ker raznih neredov pri bankah ni odkril, in zopet drugim, ker teh ni popolnoma potlačil. — Poročila, kako se bo ministerska kriza poravnala, so različna. Eni pravijo, da bo Giolitti zopet prevzel predsedstvo in da bodo tudi drugi ministri ostali in se bo le pravosodni minister nadomestil z drugim, drugi pa zopet zatrjujejo, da se je Giolitti izrekel, da ne prevzame niti preosnove ministerstva, niti sploh ne vstopi več v ministersvo kot član.

Srbija. — Radikalci se prav marljivo pripravljajo na predstoječe volitve v skupščino. Liberalci se volitev ne bodo udeležili, pač pa bodo nekateri liberalni volilci oddali svoje glasove naprednjaškemu kandidatom, ki bodo najbrže pridobili par mandatov.

Francija. — Binkoštni praznike mudil se je ministerski predsednik Dupuy povodom neke slavnosti v mestu Toulouse.

Pri tej priliki je v nekem daljšem govoru razvil svoj program ki obsega tri točka: 1. Napravo delavskih zakonov, ki bi uredili razmere mej kapitalisti in delavci; 2. preuredbo davkov in sicer tako, da bodo davkoplačevalci zmogli svoja bremena in 3. izdanje društvenih zakonov, ki naj bi utrdili razmere mej državljanskimi družbami in verskimi zadrugami. Ta program je rekel Dupuy, je oni, s katerim bo stopil pri prihodnjih volitvah pred volilce in katerega priporoča vsem republičanskim kandidatom.

Anglija. — Spodnja zbornica vzprejela je §. 2 irske predloge. Dasi se posvetovanje počasi viši in nasprotniki delajo velike ovire, je vendar skoro brozdovno, da dobi Irska svojo samoupravo, četudi ne popolnoma po Gladstonejevi homeruli, kateri se bode dodal marsikateri dodatni zakon.

Obrtnija.

Čikago in Kolumbijeva razstava.

Dne 1. maja se je otvorila v Čikagu velika svetovna razstava. Mi smo obljubili svojim čitateljem, da bomo obširneje govorili o tej razstavi. Predno pa začnemo popis razstave, hočemo nekoliko spregovoriti o mestu samem, kjer se z razstavo slavi štiristoletnica odkritja Amerike.

Pred desetimi leti bi še ne bilo nobene dvombe, da bi se bila razstava priredila v Novem Yorku. Nobeno drugo mesto v Ameriki se ne bi moglo meriti ž njim. Še sedaj, ko se je bil začel v zbornici razgovor, kje naj bode razstava, so Novoyorčani kar debelo gledali, da se o tem razpravlja. Niti misliti si niso mogli, da se bode kako drugo mesto poganjalo za razstavo. Ali oglasilo se je mesto Čikago na severno-ameriškem zapadu, in reči moramo, da so jo postavodajalci Zjedinjenih držav prav dobro pogodili, ko so se odločili za to mesto. Ne le, da je Čikago največ obljubilo za razstavo, temveč ima tudi uprav ameriški značaj v toliki meri, kakor nobeno drugo. To mesto tako rekoč še le nastaja, kakor vse v Ameriki n se odlikuje z vprav ameriško marljivostjo in hitrostjo.

Pred dvajsetimi leti je Čikago bilo mesto druge vrste. Ta čas je pa že prehitelo Boston, Baltimore, Cincinnati, St. Louis in Filadelfijo, in če tako dalje pojde, prehitel, predno mine deset let, ponosni Novi York. V mnogih ozirih ga že sedaj prekaša.

Tako naglo še ni postalo nobeno mesto kakor Čikago. Pred šestdesetimi leti so tukaj, kjer je sedaj mesto, bile obširne, travnate, precej močvirne planjave. Še sedaj žive ljudje, ki so videli zidati prve hiše in se spominjajo, kako so lovili bivole po krajih, kjer je sedaj mesto, ki ima nad tisoč ulic in skoro devetdeset tisoč hiš. Čikažani se norčujejo, da je nekdo izmed njih prednikov zaspal na prazni planjavi, in ko se je prebudil, je pa že bil nad njim sezidan velik hotel. Ta prispodoba je pa vsekako umestna, ako pomislimo, kako naglo so se zidale hiše posebno po drugem velikem požaru.

Baš sedaj je v Čikagu važna doba. Mesto zgublja svoj prvotni bolj kmetski značaj in postaja veliko industrijsko in trgovsko središče. V nekaterih delih mesta vidiš še vedno lesene bajte, v drugih pa velikanske pa-

lače, kakeršne bi tudi v največjih evropskih mestih zastoj iskal. Mesto ima najlepše parke in vile. V vsem se vidi, da mesto še ni dovršeno, temveč, da še le nastaja in se razvija. Tudi prebivalstvo se v Čikagu še ni tako zlilo v nekako ameriansko-angleško pleme, kakor drugod. V središču mesta pač gospoduje angleščina. Govori se večji del angleški, napisi so večji del angleški. V drugih delih mesta je pa prebivalstvo še precej ločeno po narodnostih. Tako imajo irske, nemške, češke, poljske i. t. d. dele mesta. Vsaka narodnost ima svojo šolo. Izmej poldruzega milijona ljudij, jih je le 300.000, ki so se rodili v Ameriki. Štiri petine je pa priseljenih Evropecev, ki se pa tukaj čutijo popolnoma domačine in so se hitro navzeli tudi vseh ameriških navad. V Čikagu je več Amerikancev, kakor ima prebivalcev Cincinnati, toliko Nemcev kakor v Hamburgu, več Ircev kakor v Dublinu. Mesto je zares pravi Babilon. Po neki statistiki je v Čikagu 472.000 Nemcev, 302.000 Američanov, 222.000 Ircev, 59.000 Čehov, 57.000 Poljakov, 49.000 Švedov, 47.000 Norvežanov, 43.000 Angležev, 17.000 Francozov, 16.000 Škotov, 15.000 Kanadcev, 14.000 Italijanov, 14.000 Zamorcev, 13.000 Rusov, 11.000 Dancev, 8.000 Rumuncev, 7.000 Holandcev, 5.000 Madjarov, 4.000 Švicarjev, 2.000 Kitajcev in še nekaj družih narodnostij.

V Čikagu so poleg angleških tudi nemške, češke, poljske in druge šole. Ravno tako se v vsakem teh jezikov propoveduje v cerkvah. Vsaka narodnost ima svoje klube, društva, gledališča, časopise, da celo svoje bolnice in dobrodelne zavode. Časopisov izhaja kacic 600, mej tem 24 dnevnikov in 260 tednikov. Jedna polovica dnevnikov izhaja v angleščini, druga polovica pa v nemščini, češčini, poljščini, švedščini in norveščini. Tedniki pa izhajajo tudi v holandsčini, danščini, italijanščini, francoščini, ruščini; da celo v hebrejščini izhaja jeden list.

(Dalje sledi.)

Obrtnijske raznoterosti.

Svetlobarvne usnjate rokovice se osnažijo, če jih drgnuš s platneno cunjjo, katero si namočil v pomerančnem soku. Rokovice drgni tako dolgo, da izgine vsa vlaga, potem jih pa obriši še z gorko cunjjo. Rokovice so potem kakor nove

Kako se odpravijo mastne pege iz papirja? Mastne pege iz papirja odpraviš, ako nanje položiš čistega pivnega papirja in se naj položi gorek gladež. Pivnik izvleče masčobo iz papirja. Tudi je dobro, če vzameš žgane magnezije in jej prideneš toliko bencina, da nastane masa, katera ne da nobene tekočine, ako jo stisneš. S to maso dobro zdrgni pege. Nekaj časa pusti magnezijo na papirji, potem jo pa otresi. Sveže pege hitro zginejo. Stare pa polagoma in se mora drgnjenje večkrat ponavljati.

Kvilaja lub dobro sredstvo za pranje. Ta lub, ki se dobi v vseh droguerijah polije se zvečer z vročo vodo, če mogoče z dežnico in zjutraj se lug odlije in zredči z vročo vodo. Svetlo blago se v tej vodi opere jedenkrat, temno pa dvakrat. Ko se blago splakne v čisti vodi, zavije se v čist robec, potem pa se precej vlažno zlika z gladežem na pravi strani.